

Pravo i zaštita okoliša

Inge Perko Šeparović

Fakultet političkih znanosti, Zagreb

Sažetak

Politika održivog razvoja nameće kao kriterij odlučivanja (socijalnog izbora) ekološku racionalnost. Između raznih mehanizama socijalnog izbora, sa stajališta ekološke racionalnosti posebna je pozornost posvećena pravu. Iako pravo pokazuje s ovog stajališta ambivalentan karakter, suptilniji pristup ovom mehanizmu čini ga vrlo prihvatljivim za širok raspon situacije socijalnog izbora, a nužnim kao instrument koji omogućuje korekcije određenih ekoloških zloupotreba od strane tržišta, političkog pluralizma i upravnog sustava.

Ključne riječi: ekološka racionalnost, pravo, zaštita okoliša

UVOD

Onaj tko redovito prati dnevni, financijski i drugi poslovni tisak ili sluša ekonomiste i političare, mogao bi zaključiti da je svijet u kojem živimo u razmjerno dobru stanju i da su dugoročni ekonomski trendovi obećavajući. Istina, priznaju, postoje još uvijek problemi – proračunski deficit država, dug tzv. trećeg svijeta, uznemiravajući učinci rasta cijene energije i nezaposlenost, no oni se ekonomistima čine rješivima, promjene u ekonomskim pokazateljima: bruto društveni proizvod (GNP), kamatna stopa i cijena dionica – ključevi su za budućnost.

Zato, situacija jedva da može biti gora. Tko god redovito čita znanstvene časopise, mora se duboko zabrinuti nad promjenama fizičkih uvjeta na Zemlji. Svi glavni pokazatelji pokazuju pogoršanje prirodnog sustava: šume nestaju a pustinja se širi, gubi se plodno tlo, stanjuje se ozonski omotač, nagomilavaju plinovi s efektom staklenika i štete od kiselih kiša, zagađenje ugrožava zdravlje u stotinama gradova – i sve se to odvija strašnom brzinom.

Promjene u biološkom proizvodu oblikovat će našu civilizaciju. Promjene u veličini proizvoda zemljine fotosinteze napokon će odrediti koliki broj stanovnika zemlja može podržati i kolika će biti razina potrošnje. Naime, gubitak zemljine fotosinteze kao posljedica pogoršanja okoliša potkopava mnoge nacionalne ekonomije.

ODRŽIV RAZVOJ

Sve ove promjene uvele su problematiku okoliša u glavne političke tokove. Ujedinjeni narodi odgovorili su na problem globalne krize pozivom na političku akciju koja je oblikovana u tri komplementarna izvještaja: u Brandtovu »Programu za opstanak«, Palmeovu »Zajednička sigurnost« i Brundtlandičinu »Naša zajednička budućnost«. Ovaj posljednji izvještaj Svjetske komisije o okolini i razvoju usvojio je politiku »održivog razvoja« kao politiku koja je obvezna za sve članice OUN-a, njihove vlade,

